

Samlet kommunikation mellem Udsatterådet og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen vedr. sanktionering af udsatte borgere

[27. april 2021]

Den 18. august 2020 rettede Udsatterådet første gang henvendelse til Beskæftigelses- og Integrationsborgmesteren vedrørende sanktionering af udsatte borgere. Herunder følger den efterfølgende brevveksling mellem Udsatterådet og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Henvendelse til Beskæftigelses- og Integrations-borgmesteren vedrørende skærpet sanktionering 18 August 2020

Kære Cecilie Lonning-Skovgaard

Udsatterådet er bekendte med, at der pr. 1. januar 2020 er trådt nye sanktionsregler i kraft, der betyder at såkaldte aktivitetsparate borgere nu kan risikere at miste retten til deres ydelse i en periode, hvis borgeren to gange i træk ikke formår at opfylde sin rådighedsforpligtelse. Ydermere vil kommunen kunne lukke borgerens ydelsessag, hvis denne ikke møder op i jobcenteret i 30 dage i træk, efter den skærpede rådighedssanktionering er taget i brug.

I forbindelse med Corona-krisen har jobcentrene naturligvis været lukket, hvilket har medført, at der ikke har været grundlag for at sanktionere borgere på grund af manglende fremmøde.

Udsatterådet er dog for nyligt blevet gjort opmærksom på, at jobcentrene som følge af den gradvise genåbning af samfundet og normaliseringen af de fleste af kommunens tilbud, påtænker at kræve fremmøde af borgerne igen fra den ene dag til den anden.

Udsatterådet finder det urimeligt, at jobcentrene forventer, at udsatte borgere, der i månedsvis har oplevet konsekvenserne af Corona-krisen, fra dag ét efter nedlukningen af samfundet forventes at være i stand til at møde op i jobcenteret, som før krisen. For borgere med svære sociale problemstillinger kan det under normale omstændigheder være en udfordring at holde kontakten til de mange relevante personer og indsatser i kommunen. Samtidig har mange under Corona-krisen oplevet en forværring af deres tilstand på grund af social isolation og ensomhed.

Corona-krisen har med andre ord stillet socialt udsatte borgere dårligere end andre, hvilket der på ingen måde tages hensyn til, når

jobcentrene genåbner uden fx at have forberedt en overgangsperiode eller midlertidigt lempet sanktioneringskravene.

Udsatterådet mener, at jobcentrene som minimum bør have koordineret suspenderingen af 225-timers reglen med sanktioneringsreglerne, så begge regler trådte tilbage i kraft på samme tid, og ikke forskudt som nu.

I en indstilling til Beskæftigelses- og Integrationsudvalget af den 2. marts 2020 fremgår det, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indstiller, at den skærpede rådighedssanktion som hovedregel først bliver anvendt, når en borger har fået flere afgørelser om sanktion, og at den skærpede rådighedssanktion kun undtagelsesvist gives allerede anden gang, borgeren får en sanktion.

Det er selvfølgelig positivt, at man ikke bare hovedkulds kaster sig ud i at straffe borgerne ved først givne lejlighed, men det bør understreges, at det på alle måder er u hensigtsmæssigt at anvende sanktionering, som et redskab til borgere med komplekse og svære sociale problemstillinger.

I stedet for at sanktionere finder Udsatterådet, at man bør gå i dialog med borgerne og relevante samarbejdspartnere, når de har gået uden kontakt til jobcenteret i en periode. Det er rådets erfaring, at hvis man vil hjælpe socialt udsatte borgere tættere på arbejdsmarkedet, er det nødvendigt med fleksibilitet og den rigtige støtte – ikke økonomisk straf.

I forlængelse af ovenstående vil Udsatterådet gerne kvittere for, at jobcentrene så vidt rådet har erfaret, endnu ikke har gjort brug af de skærpede sanktioneringsregler efter samfundet igen er åbnet op. På trods af dette vil Udsatterådet anmode om, at du beder Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om at undersøge mulighederne for at lempe kravet om fremmøde for socialt udsatte borgere året ud, så konsekvenserne af nedlukningen af samfundet på grund af Corona-krisen ikke resulterer i, at udsatte borgere mister deres økonomiske levegrundlag.

Det er Udsatterådets erfaring, langt størstedelen af byens socialt udsatte borgere har et ønske om at arbejde og bidrage positivt til samfundet, men graden af deres udfordringer gør det svært at leve op til de skærpede regler på beskæftigelsesområdet.

Vi håber, at du vil være lydhør over for vores bekymringer, og ser frem til at høre fra dig.

Med venlig hilsen

Peter Juul, formand

Besvarelse af henvendelse vedrørende skærpet sanktionering -

26 august 2020

Kære Peter Juul

Tak for din henvendelse af 18. august 2020, hvor du udtrykker bekymring for, at udsatte borgere skal møde i jobcenteret igen i forbindelse med den gradvise genåbning af samfundet og risikerer at blive sanktioneret, hvis ikke de møder op. Du ønsker, at forvaltningen undersøger mulighederne for at lempe kravet om fremmøde for socialt udsatte året ud.

Alle borgere har siden 15. juni 2020 skulle stå til rådighed for en aktiv beskæftigelsesindsats, herunder ved fysisk fremmøde i jobcenteret. Det følger af den bekendtgørelse, som Beskæftigelsesministeriet har udstedt den 12. juni 2020. Det er vores erfaring, at mange udsatte borgere har gavn af at mødes fysisk med deres jobkonsulent, men der er også samtaler, som fortsat foregår telefonisk, hvis der er gode grunde til det. Muligheden herfor udløber dog pr. 1. oktober 2020.

Hvis en udsat borger udebliver fra en jobsamtale, vil det – i overensstemmelse med lovgivningen – altid bero på en konkret vurdering, om borgeren skal have en sanktion. Ved vurderingen bliver der lagt vægt på, om borgeren havde en rimelig grund til at udeblive, og om en sanktion vil fremme den udsatte borgers rådighed.

Venlig hilsen
Marianne Sørensen
Direktør

Opfølgende henvendelse til Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen vedr. henvendelse om skærpet sanktionering

5 november 2020

Kære Marianne Sørensen

Indledningsvis vil Udsatterådet gerne takke for dit svar på rådets henvendelse af 18. august 2020.

I dit svar fremhæver du, at mange udsatte borgere har gavn af at mødes fysisk med deres jobkonsulent og at muligheden for telefoniske møder med jobkonsulenterne ophæves pr. 1. oktober. Udsatterådet anerkender vigtigheden af en personlig relation mellem borger og jobkonsulent, men stiller sig kritiske overfor karakteren af denne relation, når den udsatte borger risikerer at blive sanktioneret ved udeblivelse fra fysiske møder. Udsatterådet mener ikke, at det er fordrende for en givende personlig relation, at udsatte borgere bliver yderligere presset af jobcentret via sanktionering. Tværtimod er det rådets erfaring, at støtte og forståelse for borgerens situation er fordrende for et positivt samarbejde.

Endvidere hæfter Udsatterådet sig ved, at der i dit svar står beskrevet, at en sanktionering altid vil bero på en konkret vurdering, samt at det skal vurderes, om sanktionen vil fremme den udsatte borgers rådighed. Udsatterådet vil på den baggrund gerne spørge Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, om forvaltningen har evidens for, at sanktionering fremmer udsatte borgeres evne til at stå til rådighed?

Hvis forvaltningen er i besiddelse af materiale eller rapporter, som dokumenterer, at sanktionering har fremmet socialt udsatte borgeres rådighed, vil Udsatterådet meget gerne se disse. Rådet vil ligeledes gerne se en beskrivelse af de retningslinjer eller kriterier, der forventeligt ligger til grund for den konkrete vurdering af, hvorvidt sanktionering vil fremme den udsatte borgers rådighed.

Det er i mellemtiden fortsat Udsatterådets klare opfattelse, at sanktionering kun tjener til at presse udsatte borgere unødigt, hvorimod dialog, fleksibilitet og støtte er de midler, som bør tages i brug, såfremt man ønsker at hjælpe socialt udsatte borgere til at komme tættere på arbejdsmarkedet.

På vegne af Udsatterådet i Københavns Kommune

Peter Juul, formand

Besvarelse af opfølgende henvendelse fra Udsatterådet af 5. november 2020 vedr. sanktionering af udsatte borgere

23. november

Kære Peter Juul

Tak for din henvendelse af 5. november 2020, hvor du spørger, om forvaltningen har evidens for, at sanktionering fremmer udsatte borgeres evne til at stå til rådighed. Du spørger også, om der findes vejledninger eller retningslinjer for at skønne effekten.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens svar

Det er korrekt, at sanktionering er en mulighed i lovgivningen, og at det er op til forvaltningen selv at vurdere, om en sanktion vil have en positiv effekt på borgerens rådighed. Af denne grund foretager forvaltningen altid et konkret og individuelt skøn, når det skal vurderes om en borger skal have en sanktion. I vurderingen indgår borgerens udfordringer og livssituation, og om sanktionen vil fremme borgerens rådighed.

Typiske udfordringer, som kan give anledning til, at en borger ikke skal have en sanktion, er hjemløshed, misbrug eller psykisk sygdom.

Før 1. januar 2020 var der i lovgivningen en udtømmende liste på 10 rimelige grunde, der angav hvornår en borger ikke skulle stå til rådighed. Den udtømmende liste med 10 rimelige grunde er nu afskaffet. Det betyder, at hvis en borger udebliver fra f.eks. en jobsamtale, skal forvaltningen konkret vurdere, om der - udover de tidligere 10 gældende grunde - kan være andre rimelige grunde til udeblivelse. Der findes således i dag et større råderum end tidligere for konkret at vurdere, om en borger, herunder en udsat borger, skal have en sanktion, og om sanktionen vil fremme rådigheden.

Når forvaltningen skal vurdere, om en udsat borger skal have en sanktion, sker det efter de regler og vejledninger, der gælder på sanktionsområdet. Det betyder bl.a., at den udsatte borger bliver partshørt forud for en afgørelse om sanktion. Hvis ikke borgeren reagerer på partshøringen, kontakter vi borgeren for at få borgerens forklaring på udeblivelsen.

Sideløbende har Ydelsesservice, som er den enhed i Københavns Kommune, der træffer afgørelse om sanktion, en tæt dialog med jobcenteret for at få oplysninger om borgerens konkrete livssituation og eventuelle udfordringer. Hvis der træffes afgørelse om sanktion overfor en udsat borger, sker dette således på et oplyst grundlag, og kun hvis det vurderes, at sanktionen vil fremme borgerens rådighed.

Forvaltningen skal afslutningsvis bemærke, at forvaltningen administrerer efter gældende lovgivning. Hvis der ønskes svar på, hvad der ligger til grund for lovgivningen, må vi henvise til Beskæftigelsesministeriet.

Venlig hilsen
Marianne Sørensen
Direktør

Opfølgende henvendelse ifm. Beskæftigelses og Integrationsforvaltningens svar af 23. november vedrørende sanktionering af udsatte borgere

22. februar 2021

Kære Marianne Sørensen

Udsatterådet i København takker for dit svar af 23. november, hvor du uddyber hvordan der træffes afgørelse om eventuelle sanktioner imod udsatte borgere på kontanthjælp.

Udsatterådet lægger mærke til, at hjemløshed, misbrug og psykisk sygdom er blandt de typiske udfordringer, som kan give anledning til, at en borger ikke skal modtage en sanktion. Udsatterådet bemærker sig ligeledes at en eventuel sanktion kun må ske på et oplyst grundlag, samt at borgeren bliver inddraget i beslutningen, og har mulighed for at blive hørt.

Udsatterådets medlemmer er imidlertid bekendt med flere tilfælde hvor en sanktionering har haft yderst negativ konsekvens for borgeren, uden at have nogen positiv effekt for borgerens rådighed. Ligeledes er udsatterådet bekendt med, at der i flere tilfælde er foretaget sanktionering, fordi borgeren ikke har kunne dokumentere konkrete udfald i deres tilstand, så som indlæggelse. Disse erfaringer strider med andre ord imod at hjemløshed, misbrug og psykisk sygdom i sig selv kan ligges til grund for at en borger ikke sanktioneres. Udsatterådet søger dermed stadig et svar på hvilke rammer der er for den konkrete vurdering som beskrives, ud over de 10 rimelige grunde som stadig indgår.

Udsatterådet vil derfor bede Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om en konkret beskrivelse af, hvordan og hvornår sagsbehandlere rådes eller oplæres til, at vurdere at der ikke skal foretages en sanktionering, samt en konkret beskrivelse af hvordan og hvornår sagsbehandlere rådes eller oplæres til, at vurdere at der skal foretages sanktionering.

På vegne af Udsatterådet i Københavns Kommune

Peter Juul, formand

Besvarelse af opfølgende henvendelse fra Udsatterådet af 22. februar 2021

16. marts 2021

Kære Peter Juul

Tak for din opfølgende henvendelse af 22. februar 2021, hvor du beder om "(...) en konkret beskrivelse af, hvordan og hvornår sagsbehandlere rådes eller oplæres til, at vurdere at der ikke skal foretages en sanktionering, samt en konkret beskrivelse af hvordan og hvornår sagsbehandlere rådes eller oplæres til, at vurdere at der skal foretages sanktionering."

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens svar

I besvarelse af 8. oktober og 23. november 2020 har forvaltningen redegjort nærmere for sanktionsreglerne, herunder hvordan det i "Vejledning om rådighed og sanktioner for personer der ansøger om eller modtager selvforsørgelse- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp som aktivitetsparate" nr. 9333 af 12. juni 2020" eksemplificeres, hvornår en sanktion kan anses for at fremme rådigheden.

Det vil altid bero på en konkret og individuel vurdering, på baggrund af sagens samlede oplysninger, hvorvidt en sanktion vil fremme rådigheden. Det er derfor ikke muligt at give en udtømmende beskrivelse af, hvornår der skal foretages en sanktion, og hvornår der ikke skal foretages en sanktion.

Sagsbehandlerne oplæres altid til at administrere de til enhver tid gældende regler vedtaget af Folketinget og til at følge Ankestyrelsens praksis. Det gør sig også gældende i forhold til sanktionsområdet.

Forvaltningen har samlet sanktionsopgaven i et specialiseret team, som har kompetencen til at vurdere, om der skal foretages en sanktion eller ej ved en udeblivelse. Det medfører en ensartet sanktionspraksis, som også styrker borgerens retssikkerhed. Det specialiserede team er i tæt dialog med jobcentret, når det skal vurderes om en sanktion vil fremme rådigheden eller ej, således at kendskabet til den enkelte borgers situation tages i betragtning.

Er man som borger uenig i en afgørelse om sanktion, har man mulighed for at klage over afgørelsen, hvorefter forvaltningen vil genvurdere afgørelsen. Fastholder forvaltningen den givne sanktion, sendes afgørelsen til Ankestyrelsen til endelig vurdering.

Jeg håber, ovenstående besvarer jeres spørgsmål.

Venlig hilsen

Marianne Sørensen

Direktør